

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1962-1963.

11 OCTOBRE 1963.

Proposition de loi relative au régime des pensions du personnel enseignant, scientifique et assimilé des établissements d'enseignement technique à horaire réduit.

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

Lorsque, le 20 novembre 1958, le Pacte Scolaire fut signé par les représentants des trois grands partis traditionnels, celui-ci fut à juste titre considéré par l'immense majorité des Belges comme une victoire du bon sens.

Ce Pacte mit fin à la guerre scolaire, qui pendant si longtemps avait divisé les Belges; il apporta une solution constructive à nombre de problèmes délicats, soit en les tranchant immédiatement, soit en posant des principes permettant de résoudre ultérieurement les autres.

Parmi les problèmes qui n'ont pas encore reçu de solution plus de quatre ans après la conclusion du Pacte scolaire, il faut citer celui du régime de pension des membres du personnel enseignant, scientifique et assimilé des établissements d'enseignement technique à horaire réduit, c'est-à-dire des écoles du soir et du dimanche.

En effet, le régime de pension des intéressés est extrêmement hybride et différent selon qu'il s'agit d'une école de l'Etat ou d'une école agréée par l'Etat.

En ce qui concerne les établissements de l'Etat d'enseignement technique à horaire réduit, le droit à la pension de retraite existe dans le chef des membres du personnel enseignant, mais il dépend du bon vouloir du pouvoir qui accorde la nomination définitive : celle-ci constitue en effet une des conditions d'obtention de la pension à charge du Trésor Public.

BELGISCHE SENAT

ZITTING 1962-1963.

11 OKTOBER 1963.

Voorstel van wet betreffende de pensioenregeling van het onderwijzend, wetenschappelijk en daarmee gelijkgesteld personeel van de inrichtingen voor technisch onderwijs met beperkt leerplan.

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Toen de vertegenwoordigers van de drie grote traditionele partijen op 20 november 1958 het Schoolpact ondertekenden, werd dit door de overgrote meerderheid van de Belgen terecht beschouwd als een overwinning van het gezond verstand.

Het Schoolpact maakte een eind aan de schoolstrijd die de Belgen zo lang had verdeeld; het bracht een constructieve oplossing voor talrijke delicate problemen, want het regelde ze onmiddellijk of legde de principes vast waardoor de andere vraagstukken later zouden kunnen worden opgelost.

Onder de vraagstukken die meer dan vier jaar na het sluiten van het Schoolpact nog niet zijn opgelost, dient te worden vermeld de pensioenregeling voor de leden van het onderwijzend, wetenschappelijk en daarmee gelijkgesteld personeel van de inrichtingen voor technisch onderwijs met beperkt leerplan, d.w.z. de avond- en zondagsscholen.

De pensioenregeling van de betrokkenen is namelijk uitermate tweeslachtig en verschilt al naar het gaat om een rijksschool of om een door de Staat erkende school.

Wat betreft de rijksinrichtingen voor technisch onderwijs met beperkt leerplan, hebben de leerkrachten wel aanspraak op een rustpensioen, maar de toekenning is afhankelijk van het goeddunken van de overheid die de vaste benoeming doet en deze benoeming is een van de voorwaarden om een pensioen ten laste van de Schatkist te verkrijgen.

Il est à peine besoin de dire que cette absence de garantie quand à la nomination définitive constitue une grave lacune : il importe dès lors de fixer légalement dans quelles conditions les intéressés peuvent y prétendre : tel est l'objet de l'article premier de la proposition.

Quant aux écoles provinciales et communales, la situation est à peu près la même : là aussi il faut fixer clairement les conditions auxquelles les membres du personnel doivent satisfaire pour obtenir une agrégation définitive par l'Etat (articles 2 et 3).

Enfin, pour ce qui est des membres du personnel enseignant fonctionnant dans les établissements libres, agréés et subventionnés, le Pacte Scolaire avait, en sa résolution n° 25, posé le principe même à appliquer dans ce domaine :

« Le principe de la pension à charge du Trésor Public sera étendu à tous les membres du personnel admis aux subventions ».

De son côté, l'exposé des motifs du projet qui devint la loi du 29 mai 1959 précisait : « Il (l'article 40) établit... un principe que l'on peut résumer comme suit : les membres du personnel de l'enseignement subventionné seront traités comme les membres du personnel enseignant de l'Etat. Ils pourront faire valoir leur droit à la pension s'ils remplissent les conditions exigées à l'Etat, notamment en ce qui concerne l'âge et l'ancienneté. »

Enfin, la loi du 29 mai 1959 modifiant la législation relative à l'enseignement gardien, primaire, moyen, normal, technique et artistique dispose en son article 40 :

« Tout membre du personnel admis aux subventions et en fonction au 1er septembre 1958 ou entré en fonction après cette date peut faire valoir ses droits à une pension à charge du Trésor public s'il remplit les conditions fixées par la législation, qui lui serait applicable s'il faisait partie du personnel enseignant de l'Etat ».

L'article 47 de la même loi ajoute cependant :

« En attendant une révision générale du régime des pensions permettant l'entrée en vigueur effective de l'article 40 de la présente loi :

1° Les lois actuelles régissant les pensions des membres du corps enseignant restent d'application;

2° Le système de la loi du 30 janvier 1954 régissant les pensions des membres du personnel des établissements privés de l'enseignement technique sert de base à l'octroi et au calcul de la pension des membres du personnel visés à l'article 40 pour lesquels la loi n'a pas encore institué de régime de pensions à charge du Trésor Public. »

Or, cette révision générale du régime des pensions permettant l'entrée en vigueur effective de l'article 40 cité ci-dessus n'a pas encore été opérée jusqu'à ce jour.

Het behoeft nauwelijks te worden gezegd dat dit ontbreken van een waarborg met betrekking tot de benoeming in vast verband een grote leemte is; men dient dan ook wettelijk vast te stellen onder welke voorwaarden de betrokkenen er aanspraak op kunnen maken. Dat is het doel van artikel 1 van het voorstel.

Ten aanzien van de provinciale en gemeentelijke scholen is de toestand vrijwel dezelfde : ook hier moet men duidelijk de voorwaarden bepalen waaraan de personeelsleden moeten voldoen om een definitieve erkenning vanwege de Staat te verkrijgen (artikelen 2 en 3).

Wat ten slotte het onderwijzend personeel betreft dat in dienst is in de erkende en gesubsidieerde vrije inrichtingen, heeft het Schoolpact in resolutie n° 25 het beginsel zelf bepaald dat ter zake moet worden toegepast :

« Het beginsel van het pensioen ten laste van de Schatkist zal worden uitgebreid tot al de in de toelageregeling opgenomen personeelsleden ».

En de memorie van toelichting bij het ontwerp dat de wet van 29 mei 1959 geworden is, gaf nader aan : « Hierdoor (artikel 40) wordt ... een principe vastgelegd dat aldus kan samengevat worden : de personeelsleden van het gesubsidieerd onderwijs zullen op dezelfde wijze behandeld worden als de personeelsleden van het onderwijs van de Staat. Zij zullen hun rechten op pensioen kunnen laten gelden wanneer zij de voorwaarden vervullen die in het onderwijs van de Staat vereist zijn, o.m. wat hun leeftijd en hun anciënniteit betreft ».

De wet van 29 mei 1959 tot wijziging van de wetgeving betreffende het bewaarschoolonderwijs, het lager, middelbaar, normaal-, technisch en kunstonderwijs ten slotte bepaalt in artikel 40 :

« Ieder personeelslid, in de toelageregeling opgenomen en in dienst op 1 september 1958 of na die datum in dienst getreden, mag zijn rechten op een pensioen ten laste van de Schatkist laten gelden, wanneer hij zich in de voorwaarden bevindt vereist door de wet die op hem toepasselijk zou zijn, indien hij tot het onderwijzend personeel van de Staat zou behoren ».

Artikel 47 van dezelfde wet voegt er evenwel aan toe :

« In afwachting dat een algemene herziening van het pensioenstelsel de effectieve inwerkingtreding van artikel 40 van deze wet mogelijk maakt :

1° Blijven de huidige wetten tot regeling van de pensioenen der leden van het onderwijzend personeel van kracht;

2° Dient het stelsel van de wet van 30 januari 1954, tot regeling van de pensioenen der leden van het personeel der privé-inrichtingen voor technisch onderwijs, tot grondslag voor het toekennen en berekenen van het pensioen der leden van het personeel bedoeld in artikel 40, voor wie de wet nog geen pensioenregeling ten laste van de Schatkist heeft ingesteld. »

Deze algemene herziening van de pensioenregeling waardoor de effectieve inwerkingtreding van het bovengenoemde artikel 40 mogelijk wordt, heeft nog niet plaats gehad.

Il est évident que cette situation ne peut perdurer; chaque année, des membres du personnel dirigeant et enseignant des écoles en question atteignent l'âge normal de la retraite : ils se trouvent devant l'alternative soit de rester en service malgré leur âge, soit de renoncer à leur emploi sans pouvoir bénéficier effectivement d'une pension.

Cette situation dont le caractère antisocial saute aux yeux est non seulement préjudiciable aux intéressés, mais en outre désavantageuse pour le développement de l'enseignement technique à horaire réduit, qui continue à être traité en parent pauvre !

Or, il s'agit en l'espèce de la forme d'enseignement la plus démocratique qui soit, puisqu'elle permet aux jeunes ouvriers et employés n'ayant pas eu l'occasion de pousser plus loin leurs études du jour de parfaire leur formation générale et d'améliorer leur qualification professionnelle.

Pour être valable, cet enseignement vespéral et dominical exige, comme tout autre enseignement, des maîtres dont la situation soit stable. Cette stabilité postule la fixation des conditions de leur agrégation définitive (article 4) et aussi la consécration de leur droit à une pension de retraite (article 5) ce qui les incite à poursuivre leur carrière dans l'enseignement en question.

Nous constatons dès lors que les intérêts de l'enseignement à horaire réduit aussi bien que les raisons sociales soulignées ci-dessus exigent une intervention du législateur dans ce domaine, intervention qui revêt d'ailleurs une certaine urgence.

C'est pour toutes ces raisons que nous avons l'honneur de soumettre la présente proposition de loi à la Haute Assemblée qui, nous l'espérons, ne manquera pas d'en reconnaître le bien-fondé.

Ch. MOUREAUX.

**

Proposition de loi relative au régime des pensions du personnel enseignant, scientifique et assimilé des établissements d'enseignement technique à horaire réduit.

ARTICLE PREMIER.

§ 1er. Tout membre du personnel enseignant, scientifique ou assimilé d'un établissement de l'Etat d'enseignement technique à horaire réduit peut obtenir sa nomination définitive :

a) s'il fonctionne sans interruption depuis cinq ans dans un établissement de l'Etat d'enseignement technique à horaire réduit;

b) s'il est signalé favorablement.

§ 2. Sont assimilés à des services prestés dans un établissement de l'Etat d'enseignement technique à horaire réduit, les services rendus dans un établissement similaire, repris par l'Etat.

ART. 2.

§ 1er. Tout membre du personnel enseignant, scientifique ou assimilé d'un établissement provincial d'en-

Het ligt voor de hand dat deze toestand niet kan blijven duren; leden van het leidend en onderwijzend personeel van de betrokken scholen bereiken ieder jaar de normale pensioenleeftijd; zij staan voor de keus : of in dienst blijven ondanks hun leeftijd, of afzien van hun ambt zonder werkelijk een pensioen te kunnen genieten.

Deze toestand, waarvan het antisociale karakter in het oog valt, is niet alleen nadelig voor de betrokkenen zelf, maar is ook schadelijk voor de ontwikkeling van het technisch onderwijs met beperkt leerplan dat nog steeds als het zwakke broertje behandeld wordt !

Wij hebben hier te doen met de meest democratische vorm van onderwijs, aangezien het de jonge arbeiders en bedienden, die geen gelegenheid gehad hebben om verder dagonderwijs te volgen, in staat stelt om hun algemene vorming en hun beroepsbekwaamheid te vervolmaken.

Wil het avond- en zondagsonderwijs, zoals iedere andere vorm van onderwijs, degelijk zijn, dan moet het leerkrachten hebben met een vaste positie. En daarom moeten de voorwaarden worden vastgesteld inzake hun definitieve erkenning (artikel 4) en hun recht op een rustpensioen worden bekrachtigd (artikel 5), wat hen zal aansporen hun loopbaan in het betrokken onderwijs voort te zetten.

Wij constateren dan ook dat de belangen van het onderwijs met beperkt leerplan, zowel als de hierboven aangegeven sociale redenen eisen dat de wetgever op dit gebied ingrijpt en dat dit bovendien met een zekere spoed gebeurt.

Om al deze redenen hebben wij de eer dit voorstel van wet voor te leggen aan de Hoge Vergadering die, naar wij hopen, de gegrondheid ervan zal willen erkennen.

**

Voorstel van wet betreffende de pensioenregeling van het onderwijzend, wetenschappelijk en daarmede gelijkgesteld personeel van de inrichtingen voor technisch onderwijs met beperkt leerplan.

EERSTE ARTIKEL.

§ 1. Ieder lid van het onderwijzend, wetenschappelijk of daarmede gelijkgesteld personeel van een rijksinrichting voor technisch onderwijs met beperkt leerplan kan zijn benoeming in vast verband verkrijgen :

a) indien hij sedert vijf jaren zonder onderbreking in dienst is van een rijksinrichting voor technisch onderwijs met beperkt leerplan;

b) indien zijn signalement gunstig is.

§ 2. Met diensten volbracht in een rijksinrichting voor technisch onderwijs met beperkt leerplan worden gelijkgesteld de diensten volbracht in een soortgelijke door de Staat overgenomen inrichting.

ART. 2.

§ 1. Ieder lid van het onderwijzend, wetenschappelijk of daarmede gelijkgesteld personeel van een pro-

seignement technique à horaire réduit, occupant un emploi agréé et subventionné par l'Etat, peut obtenir son agréation définitive :

a) s'il fonctionne sans interruption depuis cinq ans dans un établissement provincial d'enseignement technique à horaire réduit;

b) s'il est signalé favorablement.

§ 2. Sont assimilés à des services prestés dans un établissement provincial d'enseignement technique à horaire réduit, les services rendus dans un établissement similaire, repris par la province.

ART. 3.

§ 1er. Tout membre du personnel enseignant, scientifique ou assimilé d'un établissement communal d'enseignement technique à horaire réduit, occupant un emploi agréé et subventionné par l'Etat, peut obtenir son agréation définitive :

a) s'il fonctionne sans interruption depuis cinq ans dans un établissement communal d'enseignement technique à horaire réduit;

b) s'il est signalé favorablement.

§ 2. Sont assimilés à des services prestés dans un établissement communal d'enseignement technique à horaire réduit, les services rendus dans un établissement similaire, repris par la commune.

ART. 4.

Tout membre du personnel enseignant, scientifique ou assimilé d'un établissement privé subventionné d'enseignement technique à horaire réduit, occupant un emploi agréé et subventionné par l'Etat, peut obtenir son agréation définitive :

a) s'il fonctionne sans interruption depuis cinq ans dans un établissement privé d'enseignement technique à horaire réduit;

b) s'il est signalé favorablement.

ART. 5.

Les membres du personnel enseignant, scientifique ou assimilé des établissements provinciaux, communaux et privés, agréés et subventionnés par l'Etat, d'enseignement technique à horaire réduit, peuvent faire valoir leurs droits à une pension de retraite à charge du Trésor public dans les mêmes conditions que les membres du personnel correspondant fonctionnant dans les établissements similaires de l'Etat.

Pour l'application de l'alinéa précédent, l'agréation définitive équivaut à la nomination définitive exigée du personnel des établissements de l'Etat.

Ch. MOUREAUX.
N. HOUGARDY.
R. GEORGE.
L. MERCHERS.

vinciale inrichting voor technisch onderwijs met beperkt leerplan, dat een door de Staat erkend en gesubsidieerd ambt bekleedt, kan zijn definitieve erkenning verkrijgen :

a) indien hij sedert vijf jaren zonder onderbreking in dienst is van een provinciale inrichting voor technisch onderwijs met beperkt leerplan;

b) indien zijn signalement gunstig is.

§ 2. Met diensten volbracht in een provinciale inrichting voor technisch onderwijs met beperkt leerplan worden gelijkgesteld de diensten volbracht in een soortgelijke door de provincie overgenomen inrichting.

ART. 3.

§ 1. Ieder lid van het onderwijzend, wetenschappelijk of daarmede gelijkgesteld personeel van een gemeentelijke inrichting voor technisch onderwijs met beperkt leerplan, dat een door de Staat erkend en gesubsidieerd ambt bekleedt, kan zijn definitieve erkenning verkrijgen :

a) indien hij sedert vijf jaren zonder onderbreking in dienst is van een gemeentelijke inrichting voor technisch onderwijs met beperkt leerplan;

b) indien zijn signalement gunstig is.

§ 2. Met diensten volbracht in een gemeentelijke inrichting voor technisch onderwijs met beperkt leerplan worden gelijkgesteld de diensten volbracht in een soortgelijke door de gemeente overgenomen inrichting.

ART. 4.

Ieder lid van het onderwijzend, wetenschappelijk of daarmede gelijkgesteld personeel van een gesubsidieerde privé-inrichting voor technisch onderwijs met beperkt leerplan, dat een door de Staat erkend en gesubsidieerd ambt bekleedt, kan zijn definitieve erkenning verkrijgen :

a) indien hij sedert vijf jaren zonder onderbreking in dienst is van een privé-inrichting voor technisch onderwijs met beperkt leerplan;

b) indien zijn signalement gunstig is.

ART. 5.

De leden van het onderwijzend, wetenschappelijk of daarmee gelijkgesteld personeel van de door de Staat erkende en gesubsidieerde provinciale, gemeentelijke en privé-inrichtingen voor technisch onderwijs met beperkt leerplan kunnen hun rechten op een rustpensioen ten laste van de Schatkist doen gelden onder dezelfde voorwaarden als de leden van het overeenkomstige personeel dat werkzaam is in soortgelijke rijksinrichtingen.

Voor de toepassing van het voorafgaande lid geldt de definitieve erkenning als benoeming in vast verband, geëist van het personeel van de rijksinrichtingen.